

Vest-Agder fylkeskommune
Serviceboks 517
4605 Kristiansand S

Yrkesopplæringsnemndas oppgaver, jfr. opplæringsloven § 4-3 jfr. § 12-4.

Dette brevet erstatter i det følgende brev av 25.11.09 fra Utdanningsdirektoratet. Utdanningsdirektoratet vil korrigere et avsnitt (uthevet i fet skrift) der det ble vist til Geir Helgeland, Kommentartutg. til opplæringslova 2. utg. s. 141-142.

Viser til brev av 20.10.09 fra Vest-Agder fylkeskommune ved fagopplærings sjef Tove Karlsrud.

Henvendelsen gjelder et vedtak truffet av Yrkesopplæringsnemnda i Vest-Agder (heretter y-nemnda) den 17.03.09 i sak nr. 2/2009 "Godkjenning av Kurs og Opplæringskontor for matfagene i Vest-Agder." I etterkant av y-nemndas vedtak fulgte en uttalelse fra Fylkesmannen i Vest-Agder hvor Fylkesmannen mente at Y-nemnda hadde bygget sitt vedtak på en uriktig lovforståelse.

I møte den 19.10.09 vedtok y-nemnda i Vest-Agder følgende;

"Yrkesopplæringsnemnda viser til brev av 240809 fra Fylkesmannen i Vest-Agder vedrørende opplæringslovens § 4-3 og yrkesopplæringsnemndas oppgaver. Yrkesopplæringsnemnda mener bestemt at det må stilles større krav til godkjenning av opplæringskontor enn til godkjenning av den enkelte lærebedrift. Yrkesopplæringsnemnda vil for øvrig anføre at den aldri har lagt vekt på geografisk plassering slik det omtales i brevet fra Fylkesmannen. Yrkesopplæringsnemnda forutsetter at det legges avgjørende vekt på dens faglige vurdering."

På bakgrunn av det overnevnte ba y-nemnda om Utdanningsdirektoratets syn i saken.

Utdanningsdirektoratets vurdering:

Etter lovendringene i 2007 på området for fag- og yrkesopplæring er det fylkeskommunen som er tillagt godkjenningsmyndigheten av lærebedrifter, jf. opplæringsloven (heretter oppl.) § 4-3 (1) og (2), jf. forskriften § 11-1. Før fylkeskommunen treffer et endelig vedtak skal fylkeskommunen legge "avgjerande vekt på den faglege vurderinga frå yrkesopplæringsnemnda". I forarbeidene til loven (se Ot.prp.nr.41 kap.6) fremkommer det blant annet at man foreslår å flytte ansvaret fra y-nemnda til fylkeskommunen. Det er særlig blitt vektlagt at fylkeskommunen med dette skal få et helhetlig ansvar både for at retten til videregående opplæring blir oppfylt og for det overordnede kvalitetsarbeidet. Y-nemnda skal etter gjeldende rett være et rådgivende organ for fylkeskommunene når det gjelder bedriftenes faglige egnethet. Det vises for øvrig til Fylkesmannens vurderinger i avsnitt 7-12 som Utdanningsdirektoratet i det vesentligste slutter seg til.

Når man her snakker om Y-nemndas oppgaver i forhold til godkjenning av en lærebedrift gjelder dette også ved en eventuell tilbaketrekking av en godkjennelse. Dette vil imidlertid ikke bli omtalt i det følgende da dette ikke er en problemstilling i denne konkrete saken.

Det bemerkes imidlertid at verken opplæringsloven eller forskriftene fastsetter noen rett til å bli godkjent som lærebedrift. Fylkeskommunen kan avslå en søknad om godkjenning selv om søkeren oppfyller vilkårene i lov og forskrift så lenge alminnelige forvaltningsrettslige regler er overholdt. (Se også Kommentartutg. til opplæringslova 2. utg. av Geir Helgeland s.141-142).

Utdanningsdirektoratet beklager å ha kommet til skade for å gi en uriktig tolkingsuttalelse av oppl. § 4-3 på dette punkt. Det var uheldig å vise til denne uttalelsen da det har vært lovendringer på dette området siden Helgelands kommentarutgave ble utgitt i 2006. Selv om lovens ordlyd ikke gir et entydig svar fremgår det av forarbeidene at hvis en lærebedrift fyller vilkårene etter loven, har bedriften krav på å bli godkjent.

I Ot. prp. nr. 41 (2006-2007) pkt. 6.3.4 fremgår det;

"Dersom ei bedrift anten aleine eller som del av eit opplæringskontor eller ein opplæringsring fyller krava i lova for å få godkjenning, skal bedrifta få den godkjenninga ho har krav på etter lova. Fylkeskommunen kan ikkje stille andre krav til bedriftene for godkjenning enn dei som går fram av lova."

I tillegg til teksten fra Ot. prp. nr. 41 (2006-2007) pkt. 6.3.4, hadde lovarbeidsgruppen følgende kommentar:

"Lovarbeidsgruppen vil til slutt i tilknytning til godkjenning av lærebedrifter presisere at dersom en bedrift enten alene eller som del av et opplæringskontor eller en opplæringsring fyller lovens krav for å få godkjenning, skal bedriften få den godkjenningen den har krav på etter loven. Med andre ord kan ikke en fylkeskommune foreta en nytte- eller behovsvurdering, eller stille andre krav til bedriftene enn det som fremkommer av loven."

Det bemerkes imidlertid at en rett til godkjenning (forutsatt at lovens krav er oppfylt) innebærer ingen rett til å bli tildelt lærlinger. Men slik tildeling må i alle tilfelle foretas ut fra de forvaltningsrettslige prinsipper om nøytralitet og saklighet.

Videre har Utdanningsdirektoratet merket seg y-nemndas vedtak hvor det fremgår følgende;

"Yrkesopplæringsnemnda i Vest-Agder ser ikke behov for å godkjenne KOM i de aktuelle fagene. Vi mener at det er tilstrekkelig med de eksisterende opplæringskontorene innen matfag med lokal tilhørighet på Sørlandet."

I likhet med Fylkesmannen i Vest-Agder mener også Utdanningsdirektoratet at Y-nemndas begrunnelse i denne saken vektlegger hensyn som etter lov og forskrift ikke inngår i den faglige vurderingen av det som y-nemnda skal vurdere. Hvorvidt y-nemnda mener at det er tilstrekkelig med opplæringskontor for matfagene i Vest-Agder hører således ikke inn under den faglige vurderingen av bedriften. All den tid y-nemndas faglige vurdering av en bedrift vil kunne være avgjørende for om fylkeskommunen vil godkjenne bedriften, vil fylkeskommunen uansett ikke være bundet av y-nemndas vedtak.

Y-nemnda har også anført at det må stilles større krav til godkjenning av opplæringskontor enn til godkjenning av den enkelte lærebedrift (eller medlemsbedrift). Utdanningsdirektoratet viser til at dette er regulert i opplæringsloven med tilhørende forskrift, hvor det er fastsatt hvilke krav opplæringskontor og lærebedrifter må oppfylle før det kan gis en godkjennelse av fylkeskommunen.

For ordens skyld vil Utdanningsdirektoratet bemerke at gjeldende rett før 2007 påla fylkeskommunene ved y-nemndene å godkjenne opplæringskontorene, men ikke lærebedriftene (medlemsbedriftene). Det var vedtekter som regulerte pliktene til samarbeidende medlemsbedrifter. Vedtektene måtte godkjennes av fylkeskommunen. Departementet mente imidlertid at det ikke var noe automatikk i at veiledning og informasjon til opplæringskontorene ga en tilstrekkelig garanti for høy kvalitet i den opplæringa som ble gitt i den enkelte bedrift.

I lys av det ovenforstående vises det til nødvendigheten av at både opplæringskontor og

medlemsbedrifter følges opp av fylkeskommunene. I forarbeidene til loven i 2007 ble det derfor foreslått at også de enkelte lærebedriftene som inngikk i en opplæringsring skulle godkjennes for at opplæringskontoret skulle få en godkjenning av fylkeskommunen. Man mente at et lovfestet ansvar ville stimulere til ytterligere god kvalitet i opplæringen, og samtidig skape et system for å sikre at alle lærebedrifter ville gi en opplæring av høy kvalitet til lærlingene og lære kandidatene. Det er et slikt system vi har i dag.

Avslutningsvis gjør vi oppmerksom på følgende:

Skoleeier, dvs. kommuner og fylkeskommuner, kan søke hjelp og bistand hos fylkesmannen, som er primær mottaker av henvendelser fra skoleeiernivået. Fylkesmannen kan eventuelt forelegge saken for direktoratet.

Med vennlig hilsen

Cathrine Børnes
avdelingsdirektør

Anita Solheim
rådgiver